

РЕШЕНИЕ

№ 201

гр. Варна, 14.07.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, III СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети юни през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Георги Йовчев

Членове: Николина П. Дамянова
Даниела Ил. Писарова

при участието на секретаря Десислава Ив. Шинева Чипева
като разглежда докладваното от Георги Йовчев Въззивно търговско дело № 20253001000216 по описа за 2025 година

Производството е образувано по въззивна жалба от С. Д. Д. от ***** срещу решение №57/14.02.2025 г. по т.д.324/2024 г. по описа на ОС – Варна, в частта с която е отхвърлен предявения иск с правно основание основание чл.432, ал.1 КЗ, за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди за горницата над 105 000лв. до размера от 400 000лв.

Във въззивната жалба се сочат допуснати нарушения при постановяване на решението, изразяващи се в противоречие с материалния закон – чл.52 от ЗЗД. Поддържа, че присъденото обезщетение е занижено и не отговаря на действителния обем претърпени болки и страдания. Счита, че не са налице основания за намаляне размера на обезщетението, тъй като не е налице съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия, респективно, че съпричиняването е в минимален размер.

Насрещната страна „ВХВ Алгемайне Верзихерунг“ АД, със седалище Хановер, Германия, не е подала отговор на жалбата.

Постъпила е въззивна жалба от „ВХВ Алгемайне Верзихерунг“ АД, със седалище Хановер, Германия срещу решение №57/14.02.2025 г. по т.д.324/2024 г. по описа на ОС – Варна, в частта с която застрахователят е осъден да заплати на С. Д. Д. от ***** , сумата от 105 000 лв., представляваща застрахователно обезщетение за неимуществени вреди, настъпили вследствие виновно причинено от Ф.О.Х. – водач на застрахован при ответника по застраховка „Гражданска отговорност“ лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № ***** , ПТП на 05.10.2020 г., изразяващи се в претърпени болки, страдания и неудобства от счупване на шийката на лявата бедрена кост с разместване на фрагменти, обусловило трайно затруднение на движенията на ляв долен крайник за период от 10-12 месеца; счупване на таза в областта на лоното съчленение, долен клон на лявата срамна кост и левия ацетабулум, обусловили трайно затруднение в движенията на долните крайници за период от около 5-7 месеца; счупване на кръстната кост, самостоятелно обусловило трайно затруднение на движенията на ляв долен крайник за период от 5-7 месеца; счупване на 5, 6, 7, 8, 11 и 12-то леви ребра, обусловило трайно затруднение в движението на снагата за период от около 2-3 месеца; счупване на десния страничен израстък на пети поясен прешлен и на левите

странични израстъци за 2, 3 и 4 поясни прешлени, обусловили в съвкупност трайно затруднение в движението на снагата за период 2-3 месеца; травма на гръден кош, усложнила се от развитието на хепомневмоторакс, обусловил разстройство на здравето, временно опасно за живота, установена голяма херния на предна коремна стена, съдържаща мастна тъкан и чревни бримки, смяна на лява тазобедрена става; настъпили вследствие травматичните увреждания и поставените вътре ставни протези остри съдови болести на червата, увреждания на междупрешленните дискове в поясния и други отдели на гръбначния стълб, ставни болки, ведно със законната лихва върху главницата считано от датата на отправяне до ответника на извънсъдебна писмена застрахователна претенция – 19.02.2024 г., до окончателното изплащане на задължението, на основание чл.432 от КЗ.

Сочат се допуснати нарушения при постановяване на решението, изразяващи се в противоречие с материалния закон и необоснованост. Поддържа, че не са налице основания за присъждане на обезщетение, тъй като застрахованият водач, не е допуснал нарушение на правилата за движение, т.е. не е налице противоправно поведение, за което застрахователят да е отговорен. Евантуално излага, че справедливият размер на обезщетението е в по-нисък размер от този, приет от първоинстанционния съд, както и че са налице основания за допълнително намаляване на обезщетението, тъй като размерът на съпричиняване на вредоносния резултат е по-висок от приетия от първоинстанционния съд.

Насрещната страна е подала писмен отговор, в който оспорва жалбата.

Решението на първоинстанционния съд съдържа реквизитите по чл. 236 ГПК и е действително, произнасянето съответства на предявените искания и правото на иск е надлежно упражнено, поради което производството и решението са допустими.

По отношение на неправилността на първоинстанционния съдебен акт, съобразно разпореждането на чл.269, ал.1, изр. 2-ро ГПК, въззивният съд е ограничен от посочените в жалбата оплаквания.

Варненският апелативен съд, след преценка на събраните по делото доказателства, във връзка с изложените оплаквания и възражения на страните, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Предявен е иск са с правно основание чл.432, ал.1 от КЗ от С. Д. Д. от ***** срещу „ВХВ Алгемейне Верзихерунг“ АД, със седалище Хановер, Германия, за заплащане на сумата от 400 000 лв., претендирана като обезщетение за неимуществени вреди, настъпили вследствие виновно причинено от Ф.О.Х. като водач на застрахован при ответника лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № *****, ПТП на 05.10.2020 г., изразяващи се в претърпени болки, страдания и неудобства от счупване на шийката на лявата бедрена кост с разместване на фрагменти; счупване на таза в областта на лоното съчленение, долен клон на лявата срамна кост и левия ацетабулум; счупване на кръстната кост; счупване на 5, 6, 7, 8, 11 и 12-то леви ребра; счупване на десния страничен израстък на пети поясен прешлен и на левите странични израстъци за 2, 3 и 4 поясни прешлени; травма на гръден кош, усложнила се от развитието на хепомневмоторакс, обусловил разстройство на здравето, временно опасно за живота, установена голяма херния на предна коремна стена, съдържаща мастна тъкан и чревни бримки, смяна на лява тазобедрена става; настъпили вследствие травматичните увреждания и поставените вътре ставни протези остри съдови болести на червата, увреждания на междупрешленните дискове в поясния и други отдели на гръбначния стълб, ставни болки, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на отправяне до ответника на извънсъдебна писмена застрахователна претенция – 19.02.2024 г., до окончателното изплащане на задължението - всички суми дължими по силата на сключен с ответника договор за застраховка „Гражданска отговорност“ по застрахователна полица № *****.

Ответното дружество е оспорило иска с твърдения, че единствената причина за настъпване на произшествието е поведението на ищеца, който не е спрял на възприетия от него знак Б2 „Стоп“, отнел е предимството на застрахованото превозно средство вследствие, което е довело до сблъсъка на двете превозни средства. Излага, че ударът е настъпил в

опасната зона „Форд Фокус“, като макар водачът му да е сторил всичко възможно, не е успял да го предотврати. В условията на евентуалност прави възражение за съпричиняване от ищеца на ПТП и вредоносния резултат поради отнемането на предимството на лек автомобил „Форд Фокус“ чрез маневра „завой наляво“ и поради непоставянето на обезопасителен колан.

От събраните по делото доказателства се установява, че образуваното във връзка с произшествието ДП №324/2020 г. по описа на РУ-Аксаково при ОД на МВР – Варна е прекратено на осн. чл.343, ал.2 от НК, поради изявено желание от страна на пострадалия С. Д..

За да се ангажира отговорността на застрахователя, доколкото същата е в обема на тази на деликвентата, е необходимо да се установят предпоставките по чл.45 ЗЗД - наличие на вреда, противоправно поведение, връзка между вредите и това поведение на водача на МПС, като във всички случаи на непозволено увреждане, вината се предполага до доказване на противното. Тъй като наказателното производство по воденото ДП е прекратено на осн. чл.343, ал.2 от НК, поради изявено желание от страна на пострадалия С. Д., то посочените по-горе предпоставки на деликтната отговорност, чиято проекция е функционалната отговорност на застрахователя, подлежат на установяване с годните доказателствени средства по ГПК в исковото производство.

Съгласно задължителната за съдилищата практика на ВКС, актовете на органите на контролните органи и тези на досъдебното производство, макар да са официални документи по смисъла на чл.179 ГПК, не представляват доказателство за механизма на пътно - транспортното произшествие и за поведението на участниците в него. Тези актове отразяват мнението на съответния орган относно наличието или не на предпоставки за наказателно преследване на определено лице, но нямат задължителна сила за гражданския съд, който разглежда гражданските последици от деянието. Съгласно императивната норма на чл.300 ГПК, такава сила е придадена единствено на влязлата в сила присъда на наказателния съд и то само относно това дали е извършено деянието, неговата противоправност и виновността на дееца. Всички останали факти, които имат отношение към гражданските последици от деянието /съпричиняване на вредоносния резултат или наличие на случайно деяние/, следва да бъдат установени конкретно със съответните доказателствени средства в рамките на производството по разглеждане на гражданския спор.

Съгласно констативен протокол за ПТП с пострадали лица №445000-514/05.10.2020 г. на 05.10.2020 г. около 14:08 на кръстовището на разклона на с.Осеново и път III – 902 е настъпило ПТП, при което С. Д. Д., като водач на лек автомобил „Мини“ с рег. № ***** не спира на пътен знак „Б-2 СТОП“ и е блъснат в страничната лява част от движещия се по път с предимство Ф.О.Х. с лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № *****, при което на С. Д. е причинена фрактура в ляво, фрактура на таз, фрактура на ляво ребро, превмоторакс с опасност за живота,

От извършената в първоинстанционното производство комплексна СМАТЕ се установява механизма на настъпване на произшествието, настъпило на 05.10.2020 г. около 14.08 часа на кръстовището на разклона на с. Осеново и път III – 902, при което С. Д. Д., като водач на лек автомобил „Мини Купър Клубман“ с рег. № ***** при навлизане в кръстовището след знак „Спот“ от с. Осеново към главния път със скорост 31.8 км.ч. е бил ударен в страничната лява част в областта на лява врата и заден ляв калник от предната централна част от лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № *****, с водач Ф.О.Х., пътуващ в посока гр. Варна към гр. Каварна със скорост 83.40 км/ч. Според експерта, лекият автомобил „Форд Фокус“, движейки се по пътя в плавен ляв завои е предприел движение с по-изправена траектория от необходимата за завои, в резултат на което е напуснал лентата си за движение още преди възникване на опасността от страна на лек автомобил „Мини Купър“, поради което и точката на ПТП-то е лявата лента за движение, като след удара и двата автомобила са се установили в ляво от пътното платно, гледано от посока към гр. Каварна. Установява се, че автомобилите са били във взаимна видимост в рамките на 100 метра спрямо релефа на района на ПТП и самото кръстовище, като всеки един от участниците е

имал техническата възможност да ограничи скоростта си на движение, да спре при установяване на опасна ситуация или да не предприеме маневра. С оглед конкретните данни, автомобил „Мини“ е навлязъл в опасната зона на лек автомобил „Форд“, като при своевременна реакция на водача на лек автомобил „Форд“ е имало възможност за използване на пълната ширина на заеманата от него пътна лента, с което действие да се ограничат последствията от инцидента или да се стигне до разминаване на двата автомобила. При своевременни действия от двамата водачи и ненапускане на пътните ленти е съществувала техническа възможност за предотвратяване на ПТП, както по отделно така и при общи действия от страна на двамата водачи. В случай, че водача на лек автомобил „Мини“ не е предприел маневра на близка дистанция спрямо приближаващия се лек автомобил „Форд“, ПТП – то е било предотвратимо. При ненапускане на пътната лента за движение и своевременната реакция за аварийно спиране от страна на водача на лек автомобил „Форд“ с използване на пълната ширина на пътната лента ПТП – то е било предотвратимо.

Съдът кредитора показанията на свид. М.А. и А.И., в частта им относно възприетото от тях поведение от страна на водача на автомобил „Мини Купър“, изразяващ се в преминаване на кръстовището без да спре на „Стоп“, при което е последвал удар с движещия се на 30-40 метра преди тях лек автомобил „Форд Фокус“.

Същевременно с това обаче, съдът не кредитира показанията на двамата свидетели в частта относно мястото на удара, а именно, че е настъпил в тяхната – дясна лента на движение. По делото е установено, че дължината на опасната зона за спиране на лек автомобил „Форд Фокус“ при движение с 84 км/ч е около 63 м., поради което няма как, в случай че автомобилът, в който са били двамата свидетели, движейки се със същата скорост на разстояние 30-40 м., да спре безопасно до мястото на удара.

Като има предвид всичко изложено по-горе, настоящият състав намира, че презумпцията на чл.45, ал.2 ЗЗД не е оборена и предпоставките за ангажиране на деликтната отговорност на водача на лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № ***** са налице, тъй като същият в нарушение на разпоредбата на чл.16, ал.1, т.1 от ЗДвП, без да е предприел изпреварване и без да е имало препятствие в дясната пътна лента е напуснал своята лента и е навлязъл в лентата за насрещно движение, където е настъпило и произшествието. Наред с това, същият е нарушил и разпоредбата на чл.20, ал.2 от ЗДвП, тъй като при видимост от 100 м. и навлизането на лек автомобил „Мини Купър“ със скорост предполагаща, че няма да спре на знак „Стоп“ е бил длъжен да намали скоростта и в случай на необходимост да спре при възникналата опасност за движението.

Несъблюдаване изпълнението на законовите разпоредби, респ. нарушаването на същите, обуславя ангажиране отговорността на застрахователя за застрахованото от дружество лице по задължителна застраховка „Гражданска отговорност“. При тези обстоятелства и доколкото ответникът е застраховател на гражданската му отговорност към момента на ПТП, са налице условията и за ангажиране на неговата отговорност по чл. 432 КЗ за претърпените от ищеца неимуществени вреди.

С оглед очертаните предметни предели на въззивната проверка съдът приема, че са осъществени и установени предпоставките за възникване отговорността на застрахователя – наличието на деликт при съответното авторство, противоправност и вина; наличието на валидно застрахователно правоотношение между причинителя и застрахователното дружество по застраховка „гражданска отговорност“; настъпването на застрахователно събитие като юридически факт, пораждащ отговорността на застрахователя, както и причинените на пострадалия травматични увреждания.

Застрахователят, освен оспорване на механизма на настъпване на ПТП, е навел оплаквания и по отношение на размера на дължимата обезвреда за претърпяните неимуществени вреди и реално претърпените вреди, както и наличието, съответно размера

на съпричиняване.

След анализ на събраните доказателства по делото се установи, че в резултат на произшествието, ищецът С. Д. е получил счупване на шийката на лявата бедрена кост с разместване на фрагменти, обусловило трайно затруднение на движенията на ляв долен крайник за период от 10-12 месеца; счупване на таза в областта на лоното съчленение, долен клон на лявата срамна кост и левия ацетабулум, обусловили трайно затруднение в движенията на долните крайници за период от около 5-6 месеца; счупване на кръстната кост, самостоятелно обусловило трайно затруднение на движенията на ляв долен крайник за период от 5-7 месеца; счупване на 5, 6, 7, 8, 11 и 12-то леви ребра, обусловило трайно затруднение в движението на снагата за период от около 2-3 месеца; счупване на десния страничен израстък на пети поясен прешлен и на левите странични израстъци за 2, 3 и 4 поясни прешлени, обусловили в съвкупност трайно затруднение в движението на снагата за период 2-3 месеца; травма на гръден кош, усложнила се от развитието на хепатопневмоторакс, наложило извършването на торакотомия и поставяне на дрен, обусловил разстройство на здравето, временно опасно за живота. Според вещото лице, счупените кости причиняват много силни болки, които след обездвижване намаляват, но счупените ребра не могат да се обездвижат и поради тази причина при всяко вдишване и издишване се засилват, като след десетия ден започват да намаляват. Установява се, че ищецът е приет първоначално в реанимация в болницата, където е поставен дрен на гръдната кухина за лечение на пневмоторакса и са проведени реанимационни мероприятия за предотвратяване на развитието на травматичен шок. След стабилизиране на състоянието на 13.10.2020 г., оперативно счупената шийка на лявата бедрена кост е съединена с метал, но поради не срастване на счупената бедрена шийка, на 11.05.2022 г. лявата тазобедрена става е заменена с изкуствена. Към момента на прегледа вещото лице е установило, че ищецът не се е възстановил напълно, има ограничени движения в лявата тазобедрена става, инактивитетна хипотрофия на мускулатурата на левия долен крайник. Налице е трайна промяна в походката. Възможна е само с помощта на патерица тип Канадка. Лечението на последиците от счупването на бедрената шийка не е завършило, необходимо е да се проведе интензивно рехабилитационно лечение включващо ЛФК, физио и балнеолечение.

Съобразно заключението по съдебно психиатричната експертиза травматичните физически ограничения, неясните перспективи за пълноценно възстановяване и невъзможността за активен живот, включително невъзможността за работа и ограниченията в социално общуване са обусловили влошаване на психическото състояние на ищеца. По негови данни е бил много „нервен“, лесно влизал в спорове и словестни конфликти, не можел да спи, заради което приемал психотропни медикаменти „Ксанакс“ и значително увеличил алкохолната консумация. Установява се повишена емоционална реактивност, свърхценни идеи за малоценност, обусловени от обективното състояние на ищеца, фиксация върху травматичните последици от ПТП и възстановителния процес.

От показанията на свидетелката А.К., които съдят кредитира като непосредствени и при отчитане на възможната им заинтересованост на основание чл.172 от ГПК се установява, че след инцидента ищецът е откаран в болница с опасност за живота, където осем дни лекарите не знаели дали ще го оперират, поради тежкото му състояние. По-късно направили операция, като сложили болтове в крака за да му държат костта за на ставата. Тазът му бил целия начупен и трябвало да бъде в неподвижно състояние след операцията за да не се размести таза. След изписването му от болницата с носилка и линейка бил преведен в хоспис. „Света Марина“ в с. Кичево, където бил три месеца на легло, с подлога и с катетър. След изписването му от хосписа, започнали процедури с рехабилитатор, много трудно се изправил, можел да сядва в инвалидна количка, но не можел да ходи да ходи. Към настоящия момент се движел с патерици, с бастун, не може да стои прав повече от 10-15 мин., тъй като кракът му се скъсил с 6-7 см.

От представеното експертно решение N 92118/30.11.2022 г. на ТЕЛК се установява, че на ищеца е определена 99 % трайна нетрудоспособност с чужда помощ, за срок от три години.

По отношение на размера, съдът съобрази, че справедливостта, като критерий за определяне размера на обезщетението при деликт, не е абстрактно понятие, а предполага винаги преценка на обективно съществуващи, конкретни обстоятелства - обема, характера и тежестта на уврежданията, интензитета и продължителността на търпимите болки и страдания, физическите, но и психологическите последици за увредения, както и икономическата конюнктура в страната към момента на увреждането, преценени адекватно и в тяхната съвкупност. Т.е. преценката за размера на обезщетението по чл.52 ЗЗД се извършва за всеки конкретен случай, по справедливост и вътрешно убеждение, поради което съдът не изследва доводите на въззивника за необходимост от автоматични аналогии с присъдени обезщетения по други казуси. Според последователната практика на ВКС, израз на която е и цитираното по-горе ППВС № 4/68 г., понятието справедливост по см. на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно, а винаги свързано с общественото разбиране за справедливост на даден етап от развитие на самото общество, в основата на което е както преценката на конкретни обективно съществуващи и значими за физическото и духовно здраве на индивида обстоятелства, така и на икономическата конюнктура в страната, която последна, съгласно постановените по реда на чл. 290 и сл. ГПК решения на II т. о. на ВКС: № 66 от 03.07.2012 г., по т. д. № 619/2011 г. и № 749/05.12.2008 г., по т. д. № 387/2008 г., се явява база за непрекъснато осъвременяване нивата на застрахователно покритие за неимуществени вреди, причинени от застрахования на трети лица. В този смисъл е постановеното по реда на чл. 288 ГПК определение № 454 от 1.07.2020 г. на ВКС по т. д. № 2527/2019 г., II т. о., ТК. С други думи, за да се обезвъзмезди справедливо увреденото лице за понесените от него морални болки и страдания е нужно да се отчете и вземе предвид характера и тежестта на самото телесно увреждане, интензитета и продължителността на търпените физически и емоционални болки и страдания, прогнозите за отзвучаването им, както и икономическото състояние в страната към момента на увреждането.

Степента, характерът и видът на уврежданията, посочени по-горе в мотивите, са обусловили болки, страдания със значителен интензитет, причинили са невъзможност за самообслужване за елементарни дейности – хранене, обличане, ходене до тоалетна, къпане и др. и необходимост от активната чужда помощ за дълъг период от време, като процесът на възстановяване не е приключил напълно, а някой от уврежданията са с постоянен и необратим характер.

Преживеният стрес, проявените страхови изживявания и отбягващо поведение, обосновават извод за значителни физически и психически страдания и негативни емоционални преживявания, които ищецът е претърпял и ще продължава да търпи, с оглед неблагоприятните прогнози за възможност за пълно възстановяване на физическото и психическото здраве, като последица от получените травматични увреждания. Засегнати са значими за пострадалото лице човешки потребности. Настъпила е промяна в обичайния начин на съществуване и живот, било е невъзможно самостоятелно функциониране за значителен период от време, затруднено е бил упражняване на професионална дейност, а преживяното събитие, причинило значителни болки и страдания, е провокирало у пострадалото лице последваща висока тревожност и негативни емоционални преживявания.

Наред с това, следва да се съобрази, че болките и страданията, във физически, психологичен и емоционален план, не се ограничават само до изживените в момента на самото престъпление болки и страдания, а продължават и след това. Анализът на събраните доказателства сочи, че претърпения инцидент се е отразил съществено върху неимуществената сфера на ищеца, поради което критерият на справедливостта изисква да бъде определено обезщетение, което в най-пълна степен да репарира неблагоприятните последици върху личността на пострадалия.

Като съобрази всички установени факти и обстоятелства, релевантни за определяне размера на обезщетението, съобразно указанията дадени с ППВС № 4/1968г. по приложението на чл. 52 ЗЗД, в това число социалния статус на ищеца, общественият

критерий за справедливост на дадения етап на социално-икономическото развитие в страната, лимитите на застрахователни обезщетения, както и предвид обичайната съдебна практика при определяне на обезщетения при деликт с подобен характер и интензитет на вредите, настоящият състав на въззивния съд намира, че справедливият размер по смисъла на чл. 52 ЗЗД е 350 000 лв.

Съгласно разпоредбата на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, ако увреденият е допринесъл за настъпването на вредите, обезщетението може да се намали. От тълкуването на тази разпоредба следва, че съпричиняването никога не проявява действие самостоятелно, а само заедно с извършено непозволено увреждане. В този случай вредите на пострадалия не са причинени само от действия или бездействия на деликвента, а и от действия или бездействия на увреденото лице. При това обаче причинената вреда трябва да бъде неделима, т. е. да не може да бъде определено дали се дължи единствено на действията или бездействията на деликвента или на тези на увреденото лице. В този случай причинността на поведението на увредения няма самостоятелно съществуване и е обусловена от наличието на причинна връзка между действието или бездействието на деликвента и вредата. Във всички случаи действията на деликвента и на увредения, които са довели до настъпването на общата и неделима вреда трябва да са реализирани преди или едновременно с непозволеното увреждане, но не и след това. За наличието на съпричиняване не се изисква противоправност и вина на увреденото лице, което е допринесло за настъпването на общата вреда. Както е посочено в т. 7 от ППВС № 17/1963 година от значение за прилагането на съпричиняването по чл. 51, ал. 2 от ЗЗД е наличието на причинна връзка между поведението на пострадалия и настъпилia вредоносен резултат, а не и вината на пострадалия.

Намаляването на обезщетението по реда на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД не представлява санкция за неправомерно поведение на увреденото лице или за неизпълнение на негово задължение. Съпричиняването е факт от действителността с настъпването на който правото свързва определение неблагоприятни за увреденото лице правни последици изразяващи се в намаляването на обезщетението за всички вреди, настъпили вследствие на непозволеното увреждане. Законът възлага на увреденото лице да търпи неблагоприятните последици от допуснатото от него съпричиняване на вредоносния резултат, но не определя изрично начина, по който следва да бъде извършено намаляването на обезщетението. Като критерий в тази насока може да бъде използвана степента на съпричиняването, при която се взема предвид степента на каузалност на поведението на двете страни и съотношението между тях. Този критерий отчита наличието на състави на непозволеното увреждане, при които не се изисква виновно поведение на деликвента, като е приложим в случаите когато съпричиняването е допуснато от малолетни, непълнолетни и лица, които не могат да разбират свойството и значението на постъпките си. Освен този критерий за намаляване на обезщетението като такъв се използва и степента на вината, при който водещи са тежестта на вината на едната или на двете страни в деликтното правоотношение. В този случай, ако вина за настъпване на общия вредоносен резултат имат и двете страни в правоотношението, то се преценява коя от тях по-голяма от другата, а ако се приеме, че двете вини са равнозначни, обезщетението се намалява поравно. Освен тези два критерии, като критерий за намаляване на обезщетението се използва справедливостта, при която съдът по свое усмотрение, след преценка на всички факти, определя размера на съпричиняването. Всеки един от тези критерии сам по себе си не може да послужи за намаляване на размера на дължимото обезщетение, поради което следва същите да бъдат прилагани съвместно един с друг при отчитане на всички обстоятелства, имащи значение за настъпването на непозволеното увреждане и степента на вредоносния резултат.

Във всички случаи намаляването на обезщетението следва да отчита реалния принос на увреденото лице в настъпването на вредоносния резултат, който в някой случай може да бъде по-голям от този на деликвента.

Съпричиняването по чл. 51, ал. 2 от ЗЗД възлага на увреденото лице задължението да търпи негативните последици от него, изразяващи се в намаляване на обезщетението. Същото обаче не поражда субективни права за деликвента и не може да бъде релевирано от

него чрез самостоятелен иск или чрез предявяване на насрещен такъв в случаите на предявен иск за обезщетение за вредите от неправомерното увреждане.

Касае се за право, което може да бъде предявено само по пътя на възражението, като с оглед на разпоредбите на чл. 6, ал. 2 и чл. 8, ал. 2 ГПК съдът не е задължен да извършва служебна проверка за наличието на съпричиняване, което следва и от самата разпоредба на чл. 51, ал. 2 от ЗЗД, където е посочено, че обезщетението може да бъде намалено, а не че се намалява задължително. С оглед на това, за да бъде въведено в предмета на производството, това възражение следва да бъде заявено от ответника в срока за отговор на исковата молба. Доказването на това възражение би довело до намаляване на обема на отговорността на ответника по предявения иск за обезщетение за вреди от неправомерно увреждане, поради което по силата на чл. 154, ал. 1 ГПК същият носи доказателствената тежест за установяване на факта на съпричиняването. В случая не се касае до насрещно доказване, което може да бъде и непълно, а ответникът следва да установи наличието на съпричиняването при условията на главно и пълно доказване, като изводите за наличието му не могат да почиват на предположения или на обсъждането само на отделни факти и обстоятелства или пък само на част от събраните в производството доказателства. Тези изводи могат да бъдат направени само след съвкупната преценка на всички установени по делото факти и обстоятелства, които са от значение за наличието или не на съпричиняване, както и на събраните във връзка с тях доказателства.

С оглед предметните предели на въззивното производство, следва да се разгледа въведеното с отговора на исковата молба възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалия, изразяващо се в предприемане на маневра завиване на ляво, без преди това да спре на знак „Стоп“, при което е отнето предимството на лек автомобил „Форд Фокус“.

При установения по-горе механизъм на настъпване на ПТП, следва да се направи извода, че ищецът е нарушил разпоредбата на чл. 6, ал. 1 от ЗДвП вр. чл. 45 от ППЗДвП, като не е спрел на знака Б-2 - "Спри! Пропусни движещите се по пътя с предимство!". Нарушаването на правилата за движение по пътищата представлява противоправно поведение, като това поведение стои в причинна връзка с настъпване на процесното ПТП и получените от ищеца увреждания.

Първоинстанционният съд е приел, че ищецът е съпричинил вредоносния резултат в размера на 70 %, като се е обосновал с това, че е имал техническа възможност да спре и да пропусне движещия се по път с предимство лек автомобил „Форд Фокус“. При произнасяне по приложението на чл. 51, ал. 2 ЗЗД, първоинстанционният съд не е съобразил в достатъчна степен установените по делото конкретни обстоятелства, при които е настъпило ПТП, установени и от приетата по делото автотехническа експертиза. Съдът не е отчетел в достатъчна степен безспорно установената друга причина за настъпване на произшествието – навлизането в лентата за срещуположно движение от страна на водача на лек автомобил „Форд Фокус“, в която лента е настъпило и пътно-транспортното произшествие. Предвид тези обстоятелства, не би могло да се възприемат доводите на застрахователното дружество за липса на нарушение на правилата за движение по пътищата от страна на застрахования при тях водач на лек автомобил, респ., че вината за настъпване на процесното ПТП е изключително на ищеца. Отчитайки двете причини за настъпване на произшествието, които се коренят в поведението на двамата водачи, настоящият състав на ВАпС счита, че приносът на пострадалия е в степен равна на тази на виновния водач, т.е. размера на съпричиняване е 50%.

От изложеното следва, че дължимото обезщетение, при отчетено съпричиняване на вредите от страна на самия пострадал до съотношение от 50 % е в размер на 175 000 лв..

С оглед присъдените с първоинстанционното решение неимуществени вреди в размер на 105 000 лв., то искът следва да се уважи за разликата до размера на 175 000 лв. или за още 70 000 лв.

С оглед на гореизложеното, съдът намира, че обжалваното решение в

отхвърлителната част за горницата над 105 000 лева до 175 000 лева следва да бъде отменено, като вместо него се постанови друго, с което допълнително в полза на С. Д. се присъдят 70 000 лева /над присъдените от първата инстанция/, ведно със законната лихва считано от датата на отправяне до ответника на извънсъдебна писмена застрахователна претенция – 19.02.2024 г., до окончателното изплащане на задължението на основание чл.432 от КЗ.

Решението в частта за горницата над 175 000 лева до претендираните 400 000 лева, следва да сее потвърди.

С оглед изхода от спора, решението следва да се отмени и в частта, с която С. Д. Д. е осъден да заплати на „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, разноски в първоинстанционното производство, за горницата над 14 0888 лева до присъдените 18 862.84 лева.

При този изход на спора в полза на процесуалния представител на ищеца С. Д., следва бъде присъдено възнаграждение за защита пред първата и въззивната инстанция, съобразно допълнително присъденото обезщетение, в размер на 4500 лева. Възнаграждението се определя съобразно обжалвания интерес, фактическата и правна сложност на делото и факта, че производството пред въззивната инстанция е протекло в едно съдебно заседание. С оглед задължителния характер на даденото с решение на СЕС по дело С - 432/2022 г. тълкуване, определените с Наредба № 1/09.01.2004 г. минималните размери на адвокатските възнаграждение не са задължителни и не обвързват съда.

Ответникът „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД е отправил искане за присъждане на адвокатско възнаграждение за процесуално представителство и защита в производството, в общ размер на 4856 лева. Страната е представила списък с разноски по чл.80 ГПК, договор за правна защита и съдействие, доказателства за изплащане на претендираното адвокатско възнаграждение. От страна на ищеца не е отправено възражение по чл. 78, ал. 5 ГПК, поради което в полза на ответното дружество следва да се присъдят направените по делото разноски съразмерно отхвърлената част от жалбата на ищеца, в размер на 3703 лева.

На осн. чл.78, ал.6 от ГПК, въззиваемото дружество „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, следва да бъде осъдено да заплати в полза на съда, държавна такса върху уважената част от иска, в размер на 2800 лв. и държавна такса за възивно обжалване върху уважената част от исковете в размер на 1400 лв.

Мотивиран от гореизложеното и на осн. чл.272 от ГПК, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №57/14.02.2025 г. по т.д.324/2024 г. по описа на ОС – Варна, в частта с която е отхвърлен предявения от С. Д. Д., с ЕГН ***** от *****, ***** срещу „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, със седалище Хановер, Германия и адрес на управление Площад – 1, код 3177 – Хановер, съд по вписване Окръжен съд на Хановер, Фирмен регистър: B57331, идентификационен номер по ДДС ДЕ 815099837, иск с правно основание чл.432, ал.1 КЗ, за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в резултат на ПТП, настъпило на 05.10.2020 г., по вина на Ф.О.Х. – водач на застрахован по застраховка „Гражданска отговорност“ лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № *****, **за горницата над 105 000 лева до 175 000 лева**, както и в частта, с която С. Д. Д., с ЕГН ***** от *****, ***** е осъден да заплати на „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, със седалище Хановер, Германия и адрес на управление Площад – 1, код 3177 – Хановер, съд по вписване Окръжен съд на Хановер, Фирмен регистър: B57331, идентификационен номер по ДДС ДЕ 815099837, разноски в първоинстанционното производство, **за горницата над 14 0888 лева до 18 862.84 лева**, като вместо него постановява:

ОСЪЖДА „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, със седалище Хановер, Германия и адрес на управление Площад – 1, код 3177 – Хановер, съд по вписване Окръжен съд на

Хановер, Фирмен регистър: В57331, идентификационен номер по ДДС ДЕ 815099837 **ДА ЗАПЛАТИ** на С. Д. Д., с ЕГН ***** от *****, *****, сумата от **70 000 /седемдесет хиляди/ лева**, представляваща допълнително обезщетение за претърпени неимуществени вреди в резултат на ПТП, настъпило на 05.10.2020 г., по вина на Ф.О.Х. – водач на застрахован по застраховка „Гражданска отговорност“ лек автомобил „Форд Фокус“, с рег. № *****, на основание чл.432, ал.1 КЗ, ведно със законната лихва считано от датата на отправяне на извънсъдебна писмена застрахователна претенция – 19.02.2024 г., до окончателното изплащане на задължението.

ПОТВЪРЖДАВА решение №57/14.02.2025 г. по т.д.324/2024 г. по описа на ОС – Варна, в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, със седалище Хановер, Германия и адрес на управление Площад – 1, код 3177 – Хановер, съд по вписване Окръжен съд на Хановер, Фирмен регистър: В57331, идентификационен номер по ДДС ДЕ 815099837, **да заплати** на С. Б. С., адвокат при Адвокатска колегия Варна, с адрес ***** *****, Я.Д.Д. от САК, в качеството му на процесуален представител на С. Д. Д., сумата от **4500 /четири хиляди и петстотин/ лева**, представляваща адвокатско възнаграждение за безплатно процесуално представителство по в.т.д.№102/2025 год. по описа на ВнаС, на основание чл.38 ал.2 вр. ал.1 т.2 от Закона за адвокатурата.

ОСЪЖДА С. Д. Д., с ЕГН ***** от *****, ***** **ДА ЗАПЛАТИ** на „ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, със седалище Хановер, Германия и адрес на управление Площад – 1, код 3177 – Хановер, съд по вписване Окръжен съд на Хановер, Фирмен регистър: В57331, идентификационен номер по ДДС ДЕ 815099837, сумата от **3703 /три хиляди седемстотин и три/ лева**, представляващи направените разноски за заплащане на адвокатско възнаграждение за процесуално представителство и защита във въззивното производство, съразмерно отхвърлената част от жалбата на ищеца, на осн. чл.78, ал.3 от ГПК.

ОСЪЖДА ВХВ Алгемайне Верзихерунг" АД, със седалище Хановер, Германия и адрес на управление Площад – 1, код 3177 – Хановер, съд по вписване Окръжен съд на Хановер, Фирмен регистър: В57331, идентификационен номер по ДДС ДЕ 815099837, **ДА ЗАПЛАТИ** в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Апелативен съд – Варна, сумата от **2800 /две хиляди и осемстотин/ лева**, представляваща държавна такса върху уважената част от иска и сумата от **1400 /хиляда и четиристотин/ лева**, представляваща държавна такса за въззивно обжалване върху уважената част от исковете, на осн. чл.78 ал.6 от ГПК.

Решението подлежи обжалване при условията на чл.280 от ГПК пред Върховен касационен съд на РБ в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____